

Anna Alsztyniuk*
Katedra Filologii Białoruskiej,
Uniwersytet w Białymstoku

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
„Literatura białoruska w Polsce - wczoraj i dziś”,
Białystok 24-25.05.2018 r. Sprawozdanie**

Sześćdziesiąt lat temu, dokładnie 8 czerwca 1958 r., w Białymstoku z inicjatywy redaktora białoruskiego tygodnika społeczno-kulturalnego „Niwa” Jerzego Wołkowyckiego powołano do życia Białoruskie Stowarzyszenie Literackie (nazwę „Białowieża” otrzymało w 1962 r.). Na pierwszym zjeździe byli Jasza Bursz (właśc. Jan Aniserowicz), Włodzimierz Hajduk, Piotr Łastówka, Marian Pieciukiewicz, Wincenty Skłubowski, Jan Czykwin, Dymitr Szatyłowicz, Wiktor Szwed, Sokrat Janowicz i inni. Od samego początku swego istnienia Stowarzyszenie gromadzi przedstawicieli różnych pokoleń, pisarzy i poetów z dorobkiem twórczym i debiutantów, w tym uczniów szkół średnich i studentów.

W dniach 24–25 maja 2018 r. w Białymstoku odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Literatura białoruska w Polsce – wczoraj i dziś”, w ramach której odznaczono Jubileusz 60-lecia BSL „Białowieża”. Jej organizatorami były Katedra Filologii Białoruskiej i Katedra Badań Filologicznych „Wschód–Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku,

* Anna Alsztyniuk – dr, literaturoznawca, asystent w Katedrze Filologii Białoruskiej w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu w Białymstoku. Za interesowania badawcze: literatura białoruska XX wieku, najnowsza literatura białoruska, problem autobiografizmu. Ostatnio wydała monografię *Prablema aŭtabiãgrafizmu ũ tvorčasci Ānki Bryłã* (Białystok 2017).

BSL „Białowieża” oraz Biblioteka Naukowa Grodzieńskiego Uniwersytetu Państwowego im. J. Kupały.

Organizatorzy zaproponowali następujące zagadnienia do dyskusji:

- ▶ Literacko-estetyczne poszukiwania pisarzy białoruskich Polski;
- ▶ Estetyzacja i mitologizacja małej ojczyzny;
- ▶ Narodowy wektor twórczości „Białowieżan”;
- ▶ Polsko-białoruskie związki oraz kontakty typologiczne;
- ▶ Twórczość „Białowieżan” w kontekście białoruskiego procesu literackiego;
- ▶ Białoruska literatura Polski oraz literatura białoruskiej emigracji;
- ▶ Twórczość „Białowieżan” jako przedmiot badań literaturoznawczych.

Problematyka konferencji spotkała się z zainteresowaniem literaturoznawców z różnych ośrodków naukowych Polski, Białorusi, Rosji i Anglii, a także publiczności, w tym licznie przybyłych studentów Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu w Białymstoku.

Konferencję w imieniu organizatorów otworzyła dr hab. prof. UwB Halina Twaranowicz, kierownik Katedry Filologii Białoruskiej oraz członek BSL „Białowieża”. Życzenia Jubilatów złożyli m. in. prodziekan Wydziału Filologicznego UwB dr Robert Szymula, Dyrektor Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego Anatol Wap, Pełnomocnik Wojewody Podlaskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych Wojciech Przygoński, Radca ds. politycznych Ambasady Republiki Białoruś w Rzeczypospolitej Polskiej Yury Kulabukhau, Konsul Generalny Republiki Białoruś w Białymstoku Alla Fedorova, prof. dr hab. Swietłana Musijenko z Grodzieńskiego Uniwersytetu Państwowego im. Janki Kupały, dyrektor Biblioteki Naukowej Grodzieńskiego Uniwersytetu Państwowego im. J. Kupały mgr Mikołaj Hryńko, prezes Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce Jan Syczewski, przedstawiciele szkół z dodatkową nauką języka białoruskiego. Następnie odczytano listy gratulacyjne m. in. od Prof. Beaty Siwek (KUL), burmistrza Bielska Podlaskiego Jarosława Borowskiego. Na zakończenie części oficjalnej w imieniu kolegów pisarzy i własnym prezes BSL „Białowieża” prof. Jan Czykwin podziękował badaczom za wieloletnie studia nad twórczością „Białowieżan”. Następnie

Uczestnicy Konferencji.
Fotografia na tle Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku

z częścią artystyczną przed uczestnikami konferencji i gośćmi wystąpili studenci Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej oraz uczniowie Niepublicznej Szkoły im. Cyryla i Metodego w Białymstoku.

Po uroczystej inauguracji spotkania prof. Ludmiła Sińkowa i prof. Arnolod McMillin rozpoczęły obrady plenarne. Wyśłuchano referatów: prof. Ludmiły Sińkowej (Białoruski Uniwersytet Państwowy) – *Пафас творчасці “белавежцаў” у сітуацыі беларуска-польскага памежжа*, dr Andżeli Mielnikawej (Homelski Uniwersytet Państwowy im. Franciszka Skaryny) – *Нацыянальныя мастацкія архетыпы ў творчасці*

Uczestnicy Konferencji. Pierwszy dzień obrad

“белавежцаў”, prof. Arnolda McMillina (University College London) – *Меланхалічная муза Яна Чыквіна*, dr Iryny Barouskiej (Homelski Uniwersytet Państwowy im. Franciszka Skaryny) – *Фальклор і станаўленне творчай індыўідуальнасці Алеся Барскага*, dr Aleny Michalewicz (Białoruski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Tanka) – *Гутарковыя сінтаксічныя канструкцыі ў паэтычнай спадчыне Максіма Танка і творчасці Віктара Шведа* oraz dr Aksany Danilczyk (Związek Pisarzy Białoruskich) – *Традыцыі заходнебеларускай паэзіі і творчасць Надзеі Артымовіч*.

Organizatorzy przewidzieli pracę w jednej sekcji, uczestnicy konferencji, jak również sami „Białowieżanie”, mieli możliwość wysłuchania wszystkich referatów. Po przerwie obiadowej wystąpili m. in. dr Katarzyna Sawicka-Mierzyńska (UwB) – *Творчасць Мiry Łukszy – o poetyckim zamieszkiwaniu miasta*, prof. dr hab. Halina Tyczko (Białoruski Uniwersytet Państwowy) – *Архетып дому як увасабленне вобразу айчыны ў творчасці Яна Чыквіна*, dr Iryna Szmatkova (Białoruski Państwowy Uniwersytet

Ekonomiczny) – „Воблака душы з улады тлуму...» – духоўныя пошукі ў паэзіі Ніны Мацяш і Галіны Тварановіч, dr Ała Pietruszkiewicz (Grodno) – Фларыстычныя матывы жаночай паэзіі “Белавежы”.

W programie konferencji znalazły się prezentacje dwóch najnowszych wydań BSL „Białowieża” – zbioru artykułów naukowych grodzieńskiej badaczki Ały Pietruszkiewicz pt. „Białowieża”. *Postacie. Utwory. Bohaterowie* oraz pierwszej książki prozy Jana Czykwina pt. *Trójskrzydłe ptaki*. Były to odpowiednio sto piąta i sto szósta pozycja w serii БІБЛІЯТЭКА Беларускага літаратурнага аб’яднання „БЕЛАВЕЖА”.

Następnie uczestnicy konferencji wzięli udział w spotkaniu z „Białowieżanami”: Janem Czykwinem, Mirą Łukszą, ks. Andrzejem Bierozowcem, Haliną Twaranowicz, Żenią Maryniuk, Jurkam Bajeną, Jurkam Bujniukom, Justyną Korolko. Kontakt z pisarzami i poetami, rozmowy z nimi, możliwość wysłuchania utworów w interpretacji ich autorów spotkały się z ciepłym przyjęciem zgromadzonych.

Drugi dzień konferencji to ciąg dalszy ciekawych wystąpień prelegentów. O twórczości „Białowieżan” w ujęciu ogólnym mówili: dr hab. prof. UwB Halina Twaranowicz (UwB) – *Да праблемы нацыянальнага аптымізму і песімізму ў творчасці “белавежцаў”*, dr Inesa Krysztop (Baranowicki Uniwersytet Państwowy) – *Тэма лёсу ў зборніку “Букет Белавежжа”*, mgr Dzianis (Białoruski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Tanka) – *Экзістэнцыяльная праблема выбару ў творчасці беларускіх пісьменнікаў Польшчы і інні*.

Analizie twórczości poety i profesora akademickiego Jana Czykwina swoje referaty poświęcili m. in. dr Ała Bradzichina (Homelski Uniwersytet Państwowy im. Franciszka Skaryny) – *Асноўныя вектары мастацкага пошуку Яна Чыквіна ў XXI стагоддзі* i mgr Iryna Chorsun (Homelski Uniwersytet Państwowy im. Franciszka Skaryny) – *Філасофская паэзія Яна Чыквіна*. W ujęciu komparatystycznym na poezję J. Czykwina spojrzeli dr Joanna Dziedzic (UwB) – *„День пережит – и слава Богу!» – reminiscencje tiutczewowskie w poezji Jana Czykwina*, dr Siergiej Minskiewicz (Narodowa Akademia Nauk Białorusi) – *“Крымскія санеты” Адама Міцкевіча і вянок санетаў “Святая студня” Яна Чыквіна: версіфікацыя, інтэртэкстуальнасць*, Prof. dr hab. Tamara Tarasawa (Białoruski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Tanka) w refe-

racie „... *І вены перарваныя злучыць*”: роздум над книгай Яна Чыквіна „*Далёкія і блізкія. Беларускія пісьменнікі замежжа*” skoncentrowała się natomiast na dorobku literaturoznawczym J. Czykwina.

Twórczość Sokrata Janowicza była przedmiotem analiz dra Igora Szaładonaua (Narodowa Akademia Nauk Białorusi) – *Экзістэнцыяльны псіхалагізм аповесцей Сакрата Яновіча “Самасей” і Віктара Казько “Час збіраць косці”*, prof. dr hab. Wandy Barouki (Witebski Uniwersytet Państwowy im. P. Maszeraua) – *Аповесць “Самасей” Сакрата Яновіча і малая проза Міхася Стральцова: апавядальніцкія стратэгіі*, prof. dr hab. Alesia Makarewicz (Mohylewski Uniwersytet Państwowy im. A. Kulaszoua) – *Асаблівасці мастацкага свету кнігі Сакрата Яновіча “Доўгая смерць Крынак”*, dr Anny Sakowicz (UwB) – *Беларускае асяроддзе ў мемуарыстыцы Сакрата Яновіча*.

Twórczości Miry Łukszy swoje wystąpienia poświęcili m. in. dr hab. Alena Białaja (Baranowicki Uniwersytet Państwowy) – *Мастацкая канцэпцыя асобы ў прозе Міры Лукушы*, dr Taciana Ficner (Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны) – *“Бабскія гісторыі” Міры Лукушы: гэндэрны аспект*, mgr Elena Tarasowa (Białoruski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Tanka) – *Эстетизация малой родины в произведениях Миры Лукуши и Говарда Филлипса Лавкрафта*.

Twórczość Nadziei Artymowicz była przedmiotem rozważań w wystąpieniu dr Taciany Alaszkiwicz (Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. J. Kupały) – *Надзея Артымовіч і Алесь Разанаў: вопыт творчага дыялогу*. Na twórczości starszego pokolenia «Białowieżan» skoncentrowały się natomiast dr Anna Alsztyniuk (UwB) – *Аўтабіяграфізм у творчасці Васіля Петручука* i mgr Lubou Głazman (Witebski Uniwersytet Państwowy im. P. Maszeraua) – *Асэнсаванне мінулага ў прозе Максіма Гарэцкага і Мікалая Гайдуга*.

Nie sposób nie wspomnieć o wystąpieniach prof. dr hab. Siargieja Kowalowa (UMCS) – *Галіна Тварановіч як даследчык і папулярызатар беларускай літаратуры ў Польшчы*, dr Maryny Lebiediewaj (Białoruski Uniwersytet Państwowy) – *Творчасць “белавежцаў” у сучасным мастацка-дакументальным дыскурсе (на матэрыялах кнігі Галіны Тварановіч)*, które poświęcone były badaniom literaturoznawczym kierownika Katedry Filologii Białoruskiej dr hab. prof. UwB Haliny Twaranowicz.

Zainteresowania badawcze uczestników konferencji koncentrowały się nie tylko na twórczości „Białowieżan”, ale również na poprzednich epokach, poprzedzających pojawienie się białoruskiego literackiego ruchu przede wszystkim na Białostocczyźnie. Niewątpliwie konferencję wzbogaciły wystąpienia prof. Jurija Łabyncewa (Rosyjska Akademia Nauk) – *Не проходящие споры о Франциске Скорине, включая «беловежские», и необходимость подготовки новейшей библиографии работ о нем*, prof. Żanny Niekraszewicz-Karotkaj (Białoruski Uniwersytet Państwowy) – *Рэнесансная сядзіба Муз у Заблудаве: педагагічная і творчая дзейнасць Іагана Мюліуса пад патранатам Грыгорыя Хадкевіча*, dr Łarysy Szczawinskiej (Rosyjska Akademia Nauk) – *Мельніцкі ўраджэнец Мікалай Крэйдзіч – беларускі праваслаўны святар і паэт*, dr Uładzimira Karotkaha (Białoruski Uniwersytet Państwowy) – *Унікальны помнік эпістальнай спадчыны: супрасьляскае выданне «Обропу wiary S. Katolickiey Hipacyusz Pociey» 1768 г.*

Wszystkie wygłoszone referaty stanowiły inspirację dla ożywionych formalnych i kularowych dyskusji. Obrady konferencyjne oraz imprezy im towarzyszące w zgodnej opinii jej uczestników, organizatorów i publiczności zostały uznane za naukowy i organizacyjny sukces. Materiały sesji będą opublikowane w punktowanym czasopiśmie „Białorutenistyka Białostocka”, dziesiąty numer której poświęcony zostanie 60-leciu BSL „Białowieża”.